

Calidoscopi d'emocions

Una història

És ben cert que és poc habitual editar un llibre sobre una actriu. Perquè pocs són els artistes que generen prou raons. També hi ha la poca sensibilitat de fer repàs de la història del teatre. Aquest llibre obre un camí imprescindible.

Recorda Lluís Pasqual que, pocs minuts després que morís Anna Lizaran al Clínic, l'editor Gonzalo Canedo ja els va encomanar la feina d'editar un llibre en memòria de l'actriu. Ara ja es pot disfrutar. Han passat, ja, dos anys, però aquest ha estat un temps necessari per fer menys dolorosa la pèrdua i poder amorosir els records amb les anècdotes i els detalls íntims que reconcilien amb la vida. El llibre, amb pròleg de Joan de Sagarra (que es defineix d'afortunat perquè la seva actriu disposa de llibre que li garanteix un lloc a la memòria col·lectiva a diferència de les actrius del seu pare i el seu avi) repassa la vida de la Lizaran a partir dels fragments que ha anat espigolant la periodista i directora Elisenda Roca d'he-

re. Dèiem que Pasqual recordava l'aigua freda que s'escolava els 31 de desembre a la masia de can True, a l'Empordà: s'hi reunien una trentena de persones, majoritàriament vinculada al Lliure. Quan tot hom anava a dormir, l'Anita i el Pasqual es dedicaven a netejar i escombrar, sense perdonar per a res la conversa. Quan acabaven, ja amb la primera llum del dia, es regalaven el primer cigarro "i disfrutàvem del silenci net de l'any nou".

Ros Ribas signa la majoria de les imatges. Al capítol *Anita, cinc minuts i comencem* es pot comprovar la capacitat de transformació d'una actriu (que pagava 500 pessetes mensuals perquè Comediants, la seva primera companyia professional pogués pagar material i les

De la portada Un detall de la nova publicació d'Edicions Viena / ROS RIBAS

meroteques i també de correspondència a París, per exemple. I molt més.

Rara és la persona amant del teatre que no hi guardi un motiu per desvelar un instant compartit amb la Lizaran. Perquè va donar moltes oportunitats tant a escena, com asseguda a platea. Perquè li agradava deixar sentir la seva sonora rialla si el moment era propici. El director del Lliure confessava en la presentació del llibre una intimitat no retratada i que, per tant, es feia difícil incloure'l, bastit principalment amb l'exposició de fotografies que Ros Ribas va fer l'any passat. Pasqual, amb qui va compartir dècades d'aprenentatge des de l'escola d'Estudis Nous (que havien fundat Josep Montanyès i Albert Boadella al carrer Aribau) i incitant-la que s'impliqués en la companyia que tot just es formava amb Fabià Puigserver –li va enviar a una carta a París, perquè Lizaran estava estudiant a l'escola Lecoq–: el Teatre Lliure.

lletres de la camioneta comprada de segona a la gent dels Joglars). Des de l'altívesa a *Ascensió i caiguda de la ciutat de Mahagonny* (1977) a l'aire inequívocament juganer de *La Bête* (2013), l'obra que finalment no va poder estrenar. Ribas també capta la consistència del compromís en la mirada a *Advertència per a embarcacions petites* (1983), picardia en la Rosalina d'*Al vostre gust* (1983) o dolor a *La senyoreta Júlia* (1985). Probablement on va desplegar més la seva carta de colors va ser amb *Lear o el somni d'una actriu* (1996), *Tot esperant Godot* (1999) o *Agost* (2010). Capítol a part mereix el treball carregat de complicitats i de subtilitats: *Dues dones que ballen* (2011). Seria la seva darrera funció al Teatre Lliure i, a més, en l'escenari de Gràcia, per fi, remodelat. La mort de Lizaran va trasbalsar el teatre català. Per la seva empenta a escena però també pel seu continu entusiasme a platea. *

Broma i misèria. Un instant de 'Paradís', interpretant una divertida cançó / ROGER LLONCH

Material senzill presentat amb gust

Des de fa una dècada, Divinas treballa per casar la seva capacitat sublim de cantar i ballar amb explicar històries. A *Paradís*, han reeixit sense cap mena de dubte. Perquè la trama és molt senzilla, salpebrada de punts de comèdia i de tragèdia injusta, amb uns personatges molt ben paütats: la somniadora i pal de paller de la *troupe*; l'*enfant terrible*, cap de cartell amb un secret que li impedeix ser lliure; i la que tot just debuta i tot ho sent com a nou i com a verge. La seva divertida ingenuïtat permet allargar la convivència de les altres dues artistes. Tot és molt senzill però manté l'in-

terès gràcies a la incògnita del futur d'aquestes tres ànimes blanques maltractades per la vida. Les dues adultes busquen refugiar-se en el seu secret, en el seu engany. La tercera, fins ara, sempre li havia funcionat cantar *La tarara*.

Tot i la fragilitat d'una companyia

que continua girant arreu, Divinas és exigent i s'autoimposa la interpretació de la música en directe, que dona un aire d'autenticitat en les escenes de revista. També està molt ben trobat aquest joc del davant i del darrere de l'escenari jugant, simplement amb la il·luminació i una lona, que ara és tel·ló, ara vela, ara cambra negra. D'una eficàcia tendra com és la proposta que es mereix molta més atenció perquè homenatja i és element de nostàlgia per a avis i perquè sap teixir nous ponts amb les generacions més joves, per la peripècia de les noies. Anar-hi és fer-se un favor a la tendresa, sense deixar de divertir ni de sorprendre's per unes veus, tot emoció i intenció. *

PARADÍS Divinas

Autoria: Marília Samper

Direcció: Martí Torras

Intèrprets: Carla Mora, Irene Ruiz, Marta Mora, Cesc Miralta / Juli Aymí (clarinetista), Federico Mazzanti (pianista)

Lloc i dia: Fins al 25 de gener a la Sala Muntaner.